

آیا درخواست از دانشجویان برای ترک کلاس درس راهکار درستی است؟ بایدها و نبایدها

صبا پولائی، لیلا جویباری*، اکرم ثناگو

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / تیر ۱۴۰۲: ۲۳ (۱۷): ۱۰۳ تا ۱۰۴

DOI: 10.48305/23.102

سردبیر محترم مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی

اخراج دانشجویان در حین کلاس درس، یکی از موضوعات بحث انگیز در حوزه آموزش است. این مسئله اغلب به دلیل رفتار نامناسب و یا تخطی از قوانین و مقررات کلاس درس اتفاق می‌افتد. با وجود این، آیا اخراج دانشجویان از کلاس درس به عنوان یک راهکار مناسب برای مواجهه با این مشکلات، صحیح است؟ هدف از این نوشته، معرفی راهکارهای آموزشی متنوع برای مدیریت رفتار دانشجویان در کلاس درس و درک رفتار صحیح در کلاس بر اساس تجربیات بیش از دو دهه تدریس است.

کلاس درس واحد اصلی سیستم آموزشی ما است و بسیاری از مفاهیم و پدیده‌های رایج اجتماعی-روانشناختی را نشان می‌دهد. هرگاه ما گروه‌هایی از افراد را برای یادگیری در کنار هم قرار می‌دهیم، فرصتی داریم تا اصول روانشناختی اجتماعی را که به اهداف آموزشی ما کمک می‌کنند، در کلاس درس اعمال نماییم. اعمال این اصول به کلاس درس ممکن است به افزایش تعهد دانشجویان به یادگیری، بهبود نگرش آنها نسبت به درس، کاهش احساسات منفی، بهبود سطح نمره و بسیاری از موارد دیگر کمک کند(۱).

آیا دانشجویانی که مزاحم هستند باید از کلاس بیرون رانده شوند؟ پاسخ: اخراج دانشجویان از کلاس درس، برای مدیریت رفتار نامناسب، اغلب یک راهکار نامناسب است. رفتارهای برهم زننده دانشجویان معمولاً ناشی از استرس و نارضایتی است. دانشجویی که هندزفری دارد و در کلاس به هنگام تدریس به اهنگ گوش می‌کند، دانشجویی که کاریکاتور مدرس را روی تابلوی درس می‌کشد، استفاده از موبایل در کلاس، نشستن در وضعیت نامناسب، تکه انداختن به استاد، سر و صدا کردن در کلاس، عکس گرفتن از استاد، نمونه رفتارهایی است که ممکن است باعث برآشفته شدن استاد شود. در برخی از این موارد به‌ویژه اساتید تازه‌کار ممکن است به این رفتارهای دانشجویان با درخواست از او برای ترک کلاس واکنش نشان دهند که در اغلب موارد این درخواست با عصبانیت از جانب استاد و با واکنش‌های عاطفی تند دانشجویان مانند کوبیدن در کلاس،

* نویسنده مسؤول: دکتر لیلا جویباری (استاد) گروه پرستاری، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران. Jouybari@gmail.com
صبا پولائی، (دانشجو دکتری) گروه مامایی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران. (sabapoolae82@gmail.com)، دکتر اکرم ثناگو، (دانشیار)، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران. akramsanagoo@gmail.com
تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۲/۳۰، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۳/۲۰

ترک کلاس با دلخوری همراه است. نویسنده حاضر به عنوان استادی با بیش از دو دهه تجربه تدریس، روش‌های انسانی‌تر، با حفظ شان و کرامت انسانی دانشجو و استاد، حفظ موازنه قدرت استاد-دانشجو، حفظ آرامش در کلاس، تبدیل کلاس به یک محیط امن، با فضایی برای یادگیری و رشد و بالندگی استاد و دانشجو را پیشنهاد می‌دهد.

آنچه که در اولویت است و باید از آن پرهیز گردد آسیب رساندن به شخصیت دانشجو است و مسئله به مشکل کل کلاس تبدیل نشود، از این رو به نظر می‌رسد درخواست از دانشجو برای ترک کلاس، بایستی آخرین اقدام باشد. دانشجو سرزنش نشود و به او طعنه زده نشود. بدیهی است که استاد می‌خواهد تا رفتار انضباطی او اثر آموزشی داشته باشد و نه اثر تخریبی. یکی از دانش‌آموختگان که تجربه اخراج از یکی از جلسات کلاس درس را داشته است اظهار داشت "اینکه از تو بخواهند کلاس را ترک کنید مهم نیست! بلکه صحبت‌های تحقیرآمیز در جمع سبب ناراحتی می‌شود. من خسته بودم و در کلاس خوابم برده بود و استاد هم به من گفت بیدار شو و برو بیرون! با این رفتارها تو هیچی نمی‌شوی! دلم با این حرفش خیلی شکست". این دانش‌آموخته اظهار داشت حد و حدود رفتارها برای دانشجویان مانند خندیدن مشخص شود. استاد باید انتظارات رفتاری خود را برای دانشجویان بیان نماید دانشجویی که از استادش همیشه رفتارهای دوستانه و شوخی و طنز می‌دیده است قاعدتا انتظار ندارد در این جلسه رفتاری متفاوت و جدی ببیند. پیشنهاد می‌شود: ۱) ارتباط مستقیم با دانشجو برقرار کنید و به آنها بگویید چه نوع رفتاری مناسب است. ۲) قوانین و مقررات کلاس را برای آنها شرح دهید و به‌طور دوره‌ای یادآوری کنید. ۴) فضای آموزشی مناسبی (تجهیزات آموزشی، نور، صدا و دما) برای دانشجویان فراهم کنید. ۵) به دانشجو فرصت بازگشت به کلاس داده شود.

لازم است در شورای آموزشی دانشکده‌ها/دفا تر توسعه آموزش دانشکده‌ها یا مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه جلسات بازانديشي فراهم شود و اساتيد تجربيات تلخ و شیرین خود را به اشتراک بگذارند. حضور اساتید با تجربیات موفق معلمي به‌عنوان منتور می‌تواند به اساتید کم تجربه در مواجهه با چنین رویدادهای تنش‌زایی کمک‌کننده باشد.

منابع

1. Huguet P, Kuyper H. Applying social psychology to the classroom. In: Steg L, Buunk AP, Rothengatter T, editors. Applied social psychology: Understanding and managing social problems. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Pres; 2008: 162–183.